

Rødkildeparken, Degnemosen og Bellahøjparken Udviklingsplan 2023

UDKAST

Rødkildeparken, Degnemosen og Bellahøjparken
Udviklingsplan 2023
Måned 2023

Oplag

x

Projektledelse

Projektleder: Tine Scholkmann, Kvalitet

Rapporten er udarbejdet af

Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen v.
Tine Scholkmann, Projektleder, Kvalitet

Med bidrag fra medarbejdere i Teknik- og Miljøforvaltningen:

Anna Gerd Skaaning Ellerbæk, Beplantningsudvikler, Kvalitet
Boris Koppel, Byrumsforvalter, Centeradministrationen Drift Nord
Mathis Gallego-Pedersen, Byrumsforvalter, Kvalitet
Maja Frostholm Mogensen, Natursagsbehandler, Vand og VVM
Anja Hartvig Spork, Beplantningsudvikler, Kvalitet
Barbara Heilmann Møgellose, Praktikant og Studentermedhjælper, Kvalitet

Kort og grafisk tilrettelæggelse

Kort og grafisk tilrettelæggelse er udarbejdet af Tine Scholkmann
Teknik- og Miljøforvaltningen

Baggrundskort: Copyright Københavns Kommune

Fotos

Teknik- og Miljøforvaltningen

Publikationen

Kan downloades på www.kk.dk/publikationer

Tryk

KK Printpartner
Trykt på Svanemærket papir

INDHOLD

1. Indledning

2. Hovedformål for planperioden

2.1 Rødkildeparken, udviklingsmuligheder

2.2 Degnemosen, udviklingsmuligheder

2.3 Bellahøjparken, udviklingsmuligheder

3. Administrative forhold

3.1 Beliggenhed og afgrænsning

3.2 Ejerforhold

3.3 Kort historisk rids

3.4 Fredningsforhold

3.5 Lovgivning

3.6 Kommunale planer og strategier

3.7 Retningslinjer for arrangementer

3.8 Retningslinjer for udlejning og salg

4. Analyse af området

4.1 Rumlighed, visuelle træk og barrierer

4.2 Bevægelsesmønstre og trafik

4.3 Kulturhistoriske spor

4.4 Interessenter og brugere

4.5 Funktioner og mødesteder

4.6 Vegetation

4.7 Biodiversitet (særlige dyre- og plantearter)

4.8 Invasive arter

5. Udviklingsmuligheder

5.1 Rødkildeparken

5.2 Degnemosen

5.3 Bellahøjparken

6. Litteratur

7. Bilag

Bilag 1 Rødkildeparken - Eksisterende forhold

Bilag 2 Rødkildeparken - Udviklingsmuligheder

Bilag 3 Degnemosen - Eksisterende forhold

Bilag 4 Degnemosen - Udviklingsmuligheder

Bilag 5 Bellahøjparken - Eksisterende forhold

Bilag 6 Bellahøjparken - Udviklingsmuligheder

Bilag 7 Handleplan

UDKAST

1. INDLEDNING

Denne udviklingsplan for Rødkildeparken, Degnemosen og Bellahøjparken er gældende fra xxx 2023 og 5 år frem. Parkerne er fredede i henhold til Naturfredningslovens bestemmelser og med deklaration af 29.10.2009.

Udviklingsplanens formål er at sikre, at områderne forbliver parker og at opretholde og muliggøre en forbedring af deres rekreative, landskabelige og biologiske værdier. Desuden skal fredningen medvirke til at almenhedens ret til færdsel fastholdes og parkernes anvendelse til fritidsformål skal sikres.

Udviklingsplanen er et administrationsgrundlag, der fastlægger hvilke pleje- og udviklingsinitiativer, der vil være hensigtsmæssige at gennemføre for at opfylde planens vision. Et grundlæggende vilkår ved udarbejdelsen af en udviklingsplan er, at der ikke følger økonomiske midler med til realisering af de mulige udviklingstiltag. Det er derfor ikke muligt at sige, om udviklingstiltagene kan realiseres og i givet fald hvornår. Midler til realisering kan også komme fra andre end Københavns Kommune, og der kan således med kommunens tilladelse godt realiseres tiltag, der finansieres og drives af eksterne parter. Visse initiativer kan/vil desuden kræve dispensation fra fredningen eller andre tilladelser for at kunne gennemføres. Udviklingsplanen er godkendt af Teknik- og Miljøforvaltningen.

Den primære målgruppe for udviklingsplanen er Københavns Kommunes medarbejdere, der skal anvende den som administrativt grundlag for forvaltningens arbejde. Her tænkes især på byrumsforvalterne i Parker, Kirkegårde og Renhold (PKR) samt medarbejderne i Arrangementer og Gadesalg og Københavns Kommunes fredningstilsyn i Bygge-, Parkerings- og Miljømyndigheden (BPM). Den sekundære målgruppe er interessenterne, som fx lokaludvalget, foreninger, organisationer og andre, der har interesse i den nuværende og fremtidige anvendelse og udvikling af området.

Udarbejdelsen af en udviklingsplan er et samarbejde mellem interne og eksterne parter. En væsentlig samarbejdspartner og høringspart er parkbrugerrådet, som for denne plans vedkommende bestod af repræsentanter fra Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Ældrerådet, Brønshøj-Husum Lokaludvalg, Vanløse Lokaludvalg, KAB-Bolig og AKB-bolig.

Der er afholdt et parkbrugerrådsmøde i forbindelse med udarbejdelsen af planen. Stor tak til parkbrugerrådet for en meget engageret indsats.

Ydermere har der været afholdt et parktræf i november 2022, som er et offentligt møde, hvor alle kan deltage og komme med input, her deltog ca. 40 personer.

Planen er forelagt Det Grønne Råd i København i xxx 2023.

Det Grønne Råds sammensætning og denne plan vil efter offentliggørelsen kunne downloades på Københavns Kommunes hjemmeside www.kk.dk.

UDKAST

2. HOVEDMÅL FOR PLANPERIODEN

Rødkildeparken, Degnemosen og Bellahøjparken er lokalparker for borgerne omkring parkerne, de bruges blandt andet til afslapning, spil og leg, og gennemfart. Det overordnede formål med områdets udvikling er at skabe en god balance mellem rekreativ anvendelse og bevarelse og styrkelse af områdets naturværdier. Planen skal understøtte, at man i parkerne kan få særlige naturoplevelser og opleve bynaturen med dens planter, fugle, dyr og insekter. Med en målrettet indsats kan man sikre, at parkerne både på kort og langt sigt fremstår attraktive. Samtidig skal parkerne også kunne rumme friluftsoplevelser som boldspil, leg, picnic mm.

Særligt for Rødkildeparken er, at den fine udsigt over byens skyline skal bevares. I Degnemosen er der potentiale for højt naturindhold, og dette søges understøttet. Bellahøjparken er et gammelt haveanlæg, der knytter sig til gården, som i dag er restaurant med indgang fra Bellahøjvej. Udviklingen i parkerne skal tage hensyn til denne specielle historie.

Læsevejledning

I indeværende samt kapitel 5 og bilag 2, 4 og 6 redegøres for udviklingsmuligheder for parkerne, så der opnås et samlet overblik over alle udviklingsmuligheder.

I kapitel 3 gennemgås de administrative forhold, der er gældende for parkerne, og kapitel 4 er en analyse af de for nuværende gældende forhold.

Samme oplysninger kan fremgå flere steder i planen, dette er meningen, fordi udviklingsplanen også bruges som et opslagsværk, og derfor kan en oplysning være relevant i flere forskellige afsnit.

Udviklingsmulighederne i de orange bokse omhandler rekreative tiltag. Udviklingsmulighederne i de grønne bokse omhandler tiltag for landskab og natur.

For listen af udviklingsmuligheder gælder at:

Tiltag markeret med * kræver en vurdering af Fredningstilsynet i Københavns Kommune om hvorvidt det kræver en dispensation fra fredningen.

Tiltag markeret med ** kræver vurdering iht. Naturbeskyttelsesloven § 3.

Tiltag markeret med *** kræver vurdering iht. Naturbeskyttelsesloven §17 og/eller §18.

Tiltag markeret med **** kræver dispensation fra Slots- og Kulturstyrelsen

Tiltag der muligvis kræver dispensation eller tilladelse vil skulle vurderes konkret af Københavns Kommunes Bygge- Parkering- og Miljømyndighed (BPM), når detaljer foreligger.

2.1 Rødkildeparken - udviklingsmuligheder

Rekreative udviklingsmuligheder - Rødkildeparken

Der kan opsættes flere bænke
Der kan opsættes grillborde ved legepladsen
Der kan sættes skilte op med hunde i snor
Der kan opsættes bedre skiltning for cykling forbudt
Den eksisterende legeplads kan renoveres
Petanquebanen kan renoveres

Udviklingsmuligheder for landskab og natur - Rødkildeparken

Der kan fjernes grus fra området, hvor der var klatrestativ og sås græs
Der indplantes nye træer og buske i skovstykket langs Hvidkildevej, når der er lys og plads
Hækkene skal bevares - rund hæk skæres tilbage til oprindelig klippehøjde
Weichsel-beplantningerne holdes lave
Der kan etableres blomstereng/langt græs på dele af græsplænen i parkens nordvestlige del

2.2 Degnemosen - udviklingsmuligheder

Rekreative muligheder - Degnemosen

På hovedfærdselsåren langs vandrehjemmet kan der etableres nænsom belysning gerne med små pullerter
Der kan sættes skilte op med hunde i snor
Der kan opsættes bedre skiltning med cykling forbudt
Der kan opsættes skiltning omkring dyrelivet i søen
Der kan opsættes skiltning som forbyder fodring ved søen

Udviklingsmuligheder for landskab og natur - Degnemosen

Der kan plantes nye træer og buske
Forbedring af vandkvaliteten i søen**
Der kan reduceres i mængden af åkander
Søens brinker kan gøres naturlige**
Der kan skabes mere naturlig variation omkring søen
Øerne skal ikke være tilgængelige, det går ud over de ynglende fugle

2.3 Bellahøjparken - udviklingsmuligheder

Rekreative muligheder - Bellahøjparken

Indgangene mod Bellahøjvej kan gøres mere indbydende, så man bydes velkommen i parken
Der kan etableres grussti fra Bellahøj Skoles indgang i hegnet og ud til grusstien ved Fritidsinstitutionen ved Bellahøj, Skramleren***
Stierne kan sættes i stand
Gravhøjene kan indhegnes****
De åbne græsarealer bør forblive åbne og ikke tilplantes
Der kan sættes skilte op med hunde i snor
Skiltning for cykling forbudt kan forbedres
Der kan opsættes formidlingsskilte om gravhøjene****
Den eksisterende belysning kan forbedres fx med lave pullerter
Der kan opsættes affaldsspande til grillbakker***
Der kan opsættes flere bænke og særlige grillborde***

Udviklingsmuligheder for landskab og natur - Bellahøjparken

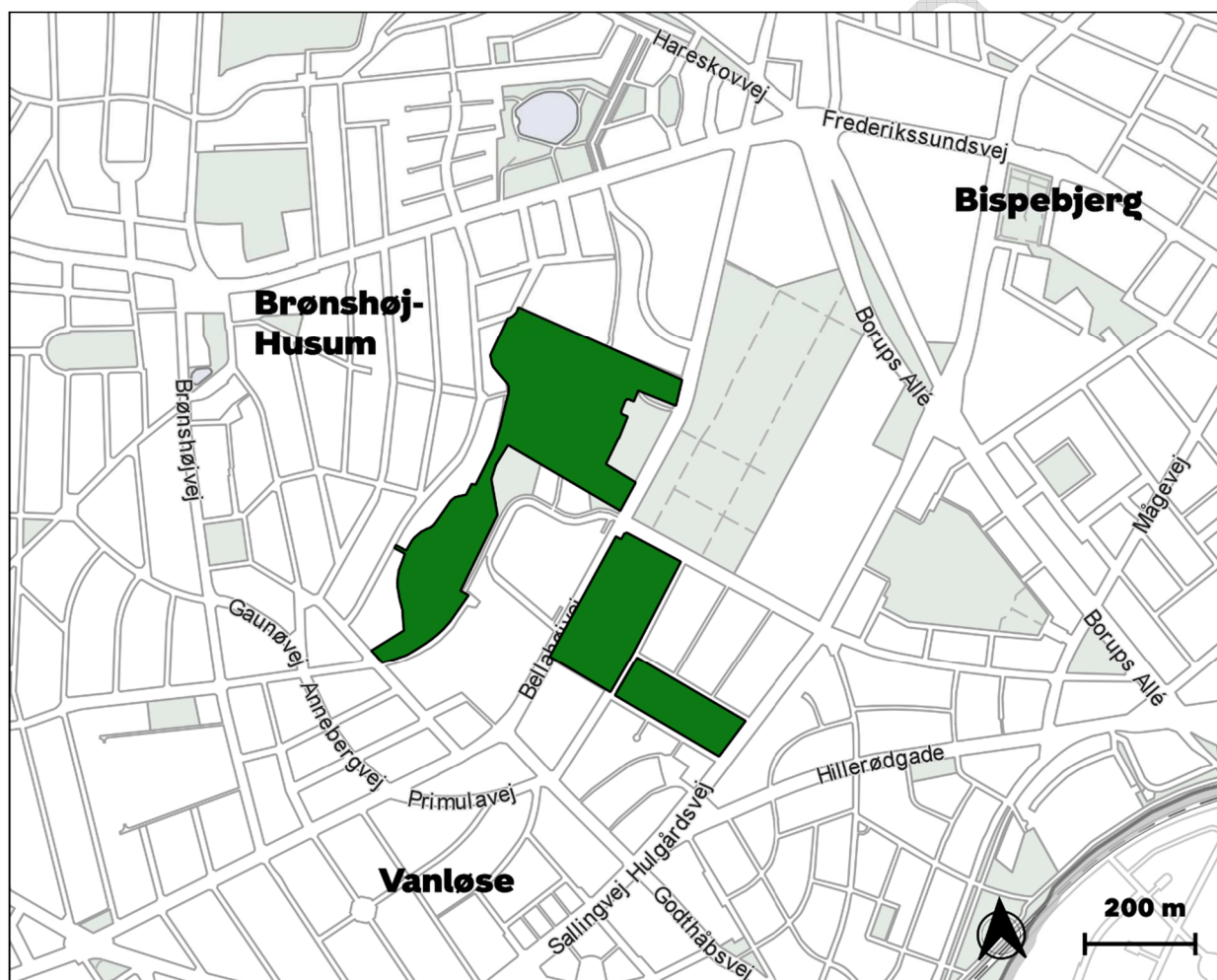
Lindealléen genplantes løbende med japansk kirsebær <i>Prunus serrulata</i> 'Kanzan'
Der kan plantes flere lindetræer i hele parken
Der kan etableres løgplanter eller anemoner
Dele af den store græsplæne kan udlægges til blomstereng eller langt græs
Der kan opsættes fuglekasser
Fældede træer kan blive liggende, både for biodiversiteten og de kan også bruges som legeredskaber
Kvashegn kan etableres i bevoksninger, hvor der er plads
Japansk pileurt skal bekæmpes

UDKAST

3. ADMINISTRATIVE FORHOLD

3.1 Beliggenhed og afgrænsning

De tre parker ligger, som det ses af nedenstående kort, i Brønshøj-Husums bydel ikke langt fra Brønshøj Torv omkring Bellahøjhusene og er afgrænset af et villakvarter mod Degnemose Allé, et villakvarter mod Ved Bellahøj Nord, Bellahøjvej, Hvidkildevej, Rødkildevej, Rødkilde Plads Hulgårdsvej, Rødkilde Skole og Næsbyholmvej. Bellahøjparken er 6,5 ha, Degnemosen er 3,3 ha heraf 1,4 ha sø og Rødkildeparken er 5,0 ha.

3.2 Ejerforhold

Bellahøjparken består af matriklerne 9a, 9b og 9d (Utterslev, København). Degnemosen består af matriklerne 10, 1009 og 1461 (Utterslev, København) og 184 (Brønshøj, København). Rødkildeparken består af matriklerne 1007 og 1007f (Utterslev, København). De er alle ejet af Københavns Kommune.

3.3 Kort historisk rids

Rødkildeparken er anlagt på landbrugsjord fra to gårde og skråner fra Bellahøj ned mod København. Rødkildeparken og Rødkildepladsen blev anlagt i 1922 i

forbindelse med byggeriet af Bakkehusene, der stod færdig i 1928. Anlægget er tegnet af C. Th. Sørensen og er åbne skrånede plæner med lige og skrå gangstier. Der er en bemærkelsesværdig udsigt over København fra Bellahøjvej ned over plænerne. Det samlede anlæg var oprindeligt et symmetrisk T-formet anlæg, da Rødkildeparken i starten gik helt ud til Godthåbsvej, men i 1964 inddrog kommunen den sydvestlige del af parken til skolegrund og byggede Rødkilde skole med tilhørende sportsarealer. Herefter fik anlægget sit vinkelformede udseende.

Degnemosen lå som et naturligt mosestrøg med søen i midten, da området stort set var ubebygget i starten af 1900-tallet. Da udbygningen af området var godt i gang i 1926, vedtog Borgerrepræsentationen, at der skulle anlægges et parkområde omkring søen, og terrænet blev reguleret og beplantet efter en plan udarbejdet af Stadsgartneren. Omkring søen blev der anlagt en grussti, og området blev åbnet for borgerne i 1929. I 1979 anlagde man et springvand i søen for at højne vandkvaliteten og ilte vandet.

I Bellahøjparken lå tidligere et landsted ved navn Bellahøj. Jorderne der tilhørte dette, købte Københavns Kommune omkring 1900 for med tiden at udvikle det som boligområde. Man ønskede at skabe et godt og sundt boligmiljø og samtidig sikre arealer til rekreativ anvendelse i nærheden af de nye boligområder. Gården Bellahøj Have, som kommunen købte i 1925, blev i 1938 anlagt som park med et friluftsteater. 12 år senere blev dette forbedret med overskudsjord fra Bellahøjbebyggelsen, der netop var opført. I 1965 blev der anlagt en skrammellegeplads.

3.4 Fredningsforhold

De tre parker er alle omfattet af kendelsen om fredning af ti parker i Københavns Kommune af 29. oktober 2009. Fredningens overordnede formål er følgende:

- at sikre parkerne som parkområder.
- at opretholde og muliggøre en forbedring af områdernes rekreative, landskabelige og biologiske værdier under hensyntagen dels til anvendelsen til fritidsformål, dels til den historiske baggrund for områdernes udformning.
- at fastholde og regulere almenhedens ret til færdsel i områderne og sikre områdernes anvendelse til fritidsformål.

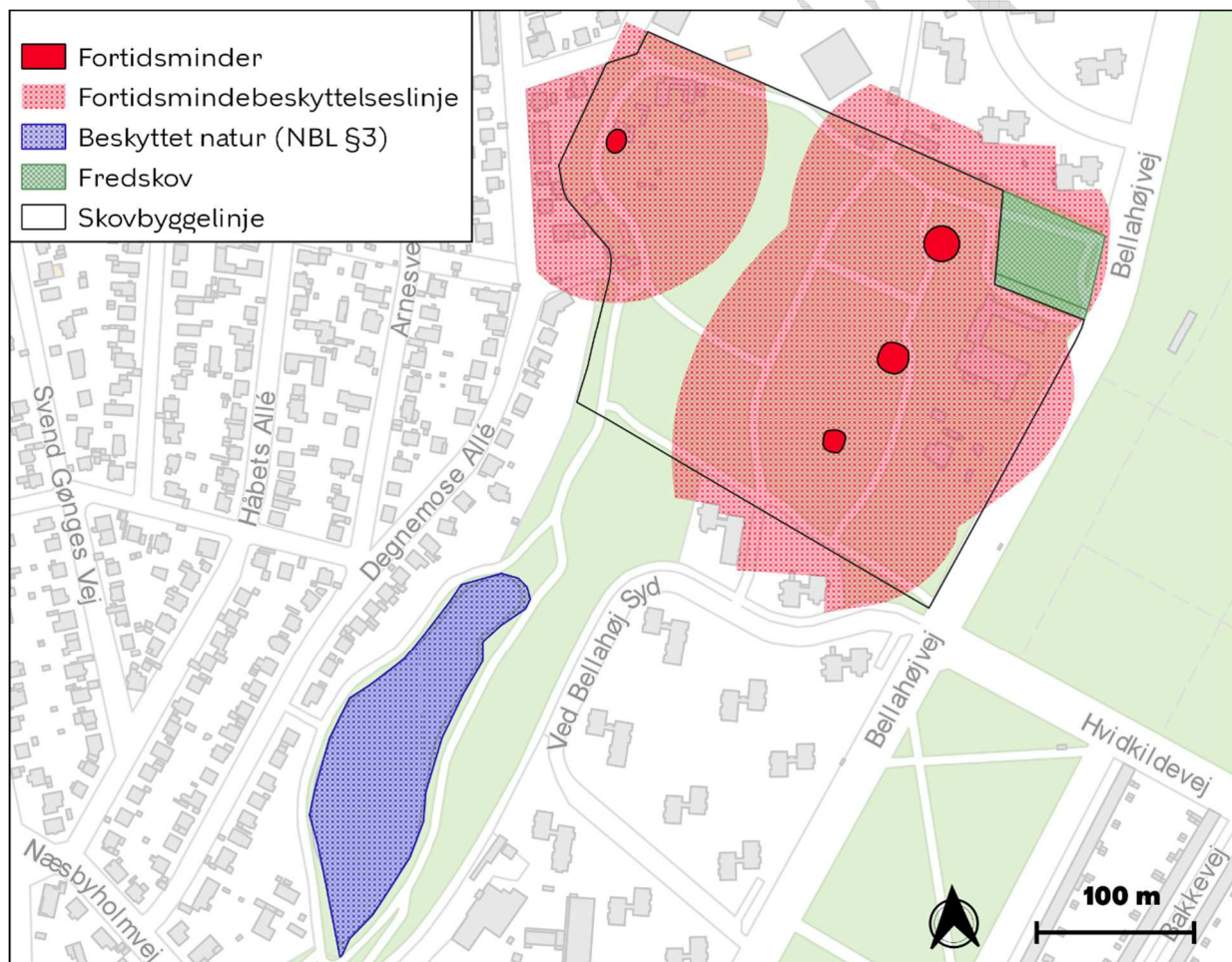
Det er desuden fredningens formål at bevare Bellahøjparkens Friluftsscene, samt at bevare den vide udsigt over København fra Rødkildeparken.

Fredningen regulerer bl.a. arealernes anvendelse og tilstand, herunder mulighederne for at opføre bebyggelse og lave terrænændringer.

3.5 Lovgivning

3.5.1 Fortidsminder og beskyttelseslinjer

Der er 4 gravhøje i Bellahøjparken, som er beskyttet som fortidsminder i henhold til museumsloven. Der må ikke foretages tilstandsændringer på fortidsminderne. Fortidsminder kaster derudover beskyttelseslinjer af sig, jf. naturbeskyttelsesloven § 18. Her gælder ligeledes et forbud mod tilstandsændringer, som skal beskytte både landskab og kulturlag i jorden. Beskyttelseslinjerne omkring højene er i 1996 fastlagt konkret af Miljøministeren. Skoven i Bellahøjparken er registreret som fredskov i henhold til skovloven og er omgivet af byggelinje, der er fastlagt i 1997 af Miljøministeren, jf. naturbeskyttelsesloven § 17. Her gælder forbud mod at opføre bygninger. Store dele af Bellahøjparken er omfattet af skovbeskyttelseslinjen.

3.5.2 Naturbeskyttelsesloven § 3

Søen i Degnemosen er beskyttet af naturbeskyttelsesloven § 3. Det indebærer et forbud mod aktivt at foretage tilstandsændringer, herunder positive tilstandsændringer, f.eks. genopretning af tidligere tilstand. Tilbagevendende drift er dog undtaget fra forbuddet. Det kan efter en konkret vurdering være muligt at opnå dispensation, bl.a. til foranstaltninger, der forbedrer søens tilstand

3.5.3 Vandløbsloven og søens fysiske forhold

Degnemosen er en offentlig sø efter vandløbslovens § 8, hvilket betyder, at vandløbs-myndigheden (Københavns Kommune, Vand & VVM) er ansvarlig for vedligeholdelse af søen (oprensning af sediment, skæring af grøde, mv.).

Søen er omfattet af regulativet "Degnemosen – vandløbsregulativ for Kommunevandløb nr. 15" fra 1996. Af regulativet fremgår, at regulativet omfatter hele Degnemosen samt den 195 meter lange afløbskanal frem til kloaknettet i Degnemose Allé.

Søen har ifølge regulativet en største bredde på ca. 80 m, en største længde på ca. 275 m. og et samlet areal på ca. 1,4 ha (ca. 14.000 m²). Søens grænse er i regulativet defineret til at være beliggende i midten af en træfaskine langs søens bredder, samt på toppen af skråningen, hvor søen løber ud i kanalen. Søens vandrette udstrækning skal bevares som vist på plantegning 15002 vedlagt regulativet.

Af regulativet fremgår, at der ikke er fastlagt et bestemt koteforløb for søens bundprofil.

Der er i regulativet ikke angivet en dybde for søen, men søens middeldybde er ca. 1 m. med en maksimal dybde på ca. 1,5 m.

Søens vedligeholdelse skal ifølge regulativet ske på basis af søens nuværende geometriske skikkelse. Søen med bygværker skal vedligeholdes således, at den for søen fastsatte skikkelse ikke ændres. Før oprensning af søen tager vandløbsmyndigheden i hvert enkelt tilfælde stilling til den dybde, hvortil oprensningen skal udføres. For afløbskanalens vedkommende skal vedligeholdelsen udføres på grundlag af tegning nr. 15003 vedlagt regulativet.

Det fremgår af regulativet, at sejlads på Degnemosen ikke er tilladt, men at vandløbsmyndigheden er undtaget disse bestemmelser. Sejlads i forbindelse med naturpleje og naturovervågning kan endvidere tillades af vandløbsmyndigheden.

Fiskeri i søen er ikke tilladt.

Degnemosen er en naturlig sø, der omkring 1865 var dobbelt så stor som i dag.

Søen får sit vand fra udstrømning af grundvand (kilder) langs kanten samt fra nedbør direkte på overfladen og ved afstrømning fra de nærliggende parkområder. Flere steder i Degnemosen springer kilder fra undergrunden heraf særligt to. Den ene findes i den nordlige ende af Degnemosen for enden af den skrånende græsplæne, og den anden findes i den sydlige ende, hvor stien

drejer op til Næsbyholmvej. De andre mindre kilder ses især i bunden af haverne langs Degnemosen.

I den nordlige del af Degnemosen ligger afløbskanalen, som afvander fra søen til kloak. Kanalen har som Degnemosen en kunstig kantsikring og derved ikke en naturlig overgang mellem vand og jord. Om sommeren udtørres kanalen lejlighedsvis.

Der er 2 øer i søen, og i midten af søen er etableret et springvand.

3.5.4 Planlov

Hele området ligger inden for byzone i planloven.

3.6 Kommunale planer og strategier

3.6.1 Kommuneplan 2019

Parkerne er i Kommuneplan 2019 udpeget som et O1-område, der anvendes til sports- og fritidsanlæg, parker, herunder forlystelsesparker, legepladser, kirkegårde, naturområder, kolonihaver samt de til områderne hørende drifts- og servicefunktioner. Faciliteter og service for publikum, herunder serviceerhverv, der understøtter publikumsbenyttelsen, skal indpasses under hensyn til helheden.

Lokalplanlægning

Der er ingen lokalplaner for området.

Bydelsplaner

Lokaludvalget for Brønshøj-Husum udarbejder bydelsplaner løbende, dette indbefatter Degnemosen og Bellahøjparken. Ligeledes udarbejder Vanløse Lokaludvalg bydelsplaner, som dækker over Rødkildeparken. Disse planer fremgår af de respektive lokaludvalgs hjemmesider.

Strategi for bynatur i København

Strategien blev vedtaget i maj 2015. Indarbejdelse af strategien i udviklingsplanen er et led i kommunens arbejde for et grønnere København. Planens visioner er:

- At skabe mere bynatur i København
- At øge kvaliteten af bynatur i København

Begrebet 'bynatur' er i strategien en fælles betegnelse for alle levende væsner og vækster, som lever og findes i byen. Strategien opererer med de tre overordnede typer af grønne rum i byen, hvori bynaturen findes. De tre typer er 'By- og gaderum', 'Parker og kirkegårde' og 'Naturområder'. Desuden er der defineret fem kvalitetsparametre: Biodiversitet, klimatilpasning, funktionalitet, rumlighed og plejeindsats.

Biodiversitet i København

Med Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi ønsker man at igangsætte et langsigtet og vedvarende fokus på forbedring af naturens vilkår i byen, og man ønsker at understøtte de potentialer og kvaliteter, som naturen kan bidrage med.

Biodiversiteten i København skal højnes i samspil med byens øvrige større dagsordener og skal være en fast del af Københavns bynatura-, byudviklings- og klimatilpasningsdagsorden på tværs af arealmæssige ejerforhold. Samtidig skal strategien være med til at realisere FN's Verdensmål og sikre en bæredygtig by, hvor biodiversitet medvirker til at styrke byens sociale, økonomiske, sundheds- og miljømæssige udvikling. Man skal arbejde smartere med biodiversitet, og derfor skal strategiens mål omsættes til virkelighed i fællesskab med københavnere, byens øvrige aktører og besøgende, samt ved at indarbejde målrettede indsatser i kommunens eksisterende planer, værktøjer og arbejds gange.

Mere end 13.000 københavnere har gennem en borgerinddragelsesproces givet deres input og kommentarer til udarbejdelsen af strategien. Danmarks Naturfredningsforeningen har i tæt samarbejde med Københavns Kommune bidraget til strategien ved at stille deres faglige ekspertise til rådighed for borgerinddragelsesprocessen og ved at komme med input til selve strategien. Strategien sigter frem mod 2050, men allerede i de kommende år er det Københavns Kommunes ambition at prioritere midler, der kan understøtte en grønnere by med højere biodiversitet.

Strategien sætter retningen for, hvordan Københavns Kommune skal arbejde på at sikre højere biodiversitet, større artsrigdom og mere og bedre natur i københavnernes hverdag frem mod 2050. Dette skal ske ved at realisere Københavns Kommunes og Danmarks Naturfredningsforenings vision om:

At vende tilbagegangen af arter i København, sikre alle københavnere adgang til natur og naturoplevelser, samt sikre viden og uddannelse om biodiversitet. København Kommune har fastsat en række mål frem mod 2050. Der er fastsat mål for hvert enkelt af de fire temaer og mål, der går på tværs af temaerne. Københavns Kommune vil i løbet af strategiens første periode få et bedre overblik over Københavns eksisterende biodiversitet. Det kan betyde, at de nuværende mål revideres, og at der udarbejdes konkrete og mere ambitiøse målsætninger for de enkelte temaer.

Tema 1: At forbedre og bevare den eksisterende biodiversitet

Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen

Tema 3: At understøtte viden og uddannelse om natur og biodiversitet

Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber om biodiversitet

Københavns Kommunes Træpolitik 2016-2025

Københavns Kommune vedtog i 2016 en træpolitik med det formål at sikre en prioritering af både nye og eksisterende træer i København - dog uden at det hindrer en udvikling af byen. Principperne i træpolitikken medtænkes i planerne for beplantningsudvikling i planområdet.

Træpolitikens fem principper:

Princip #1: Eksisterende træer skal som hovedregel bevares

Princip #2: Særligt værdifulde træer i København skal udpeges og bevares

Princip #3: Der skal plantes flere træer i København

Princip #4: Der skal sikres gode vækstvilkår for både nye og eksisterende træer i København

Princip #5: Der skal sikres et varieret træartsvalg i København

3.7 Retningslinjer for arrangementer

Der findes ingen retningslinjer specifikt for arrangementer i de tre parker, men generelle retningslinjer findes her: <http://www.kk.dk/arrangementer>

3.8 Retningslinjer for udlejning og salg

Der findes ingen retningslinjer specifikt for udlejning og salg i de tre parker, men generelle retningslinjer findes her: <http://www.kk.dk/arrangementer>

4. ANALYSE AF OMRÅDET

Her analyseres de tre parker indenfor de tre overordnede kategorier; landskab (rummelighed, visuelle træk og barrierer) rekreation (interessenter og brugere og funktioner og mødesteder) og natur (vegetation, søer, biodiversitet og invasive arter).

4.1 Rumlighed, visuelle træk og barrierer

Parkerne ligger i sammenhæng, men alligevel med en klar afgrænsning i form af deres meget forskellige udtryk. Rødkildeparken afskæres fra de to øvrige parker af Bellahøjvej, som er meget trafikeret.

4.1.1 Rødkildeparken

Det samlede anlæg var oprindeligt et symmetrisk T-formet anlæg, idet Rødkildeparken i starten gik helt ud til Godthåbsvej, men i 1946 inddrog kommunen den sydvestlige del af parken til skolegrund og byggede Rødkilde Skole med tilhørende sportsarealer. Anlægget er herefter vinkelformet. Anlægget er tegnet af den berømte landskabsarkitekt C. Th. Sørensen. Den er omkranset af lave bøgehække og to store lindealléer, som får parken til at fremstå med et stramt udtryk. Den store attraktion her er udsigten fra det højeste punkt fra Bellahøjvej over Københavns tage og spir, hvor man kan se helt ud til Amager. Parken indeholder ligeledes en stor legeplads i den nordlige del, der er omgivet af bevoksning. De store græsplæner fungerer som åbne rum med plads til aktiviteter. Se bilag 1.

4.1.2 Degnemosen

Søen i Degnemosen ligger midt i parken i en lavning, omkranset af stejle skrånninger og en omkringløbende sti med spredte træer. I enderne af søen er to øer med sumpet bevoksning og som har værdi for fuglelivet. I parken er der god mulighed for det lange kig ud over vandet, der prydes med springvand og åkander. De stejle skrænter mod øst fungerer som kælkebakke og til solbadning. Langs den vestlige side af parken løber en skelgrøft, som fungerer til dræning. Se bilag 3.

4.1.3 Bellahøjparken

Bellahøjparken skæres igennem af en forbindelsessti mellem de to bebyggelser Bellahøj Nord og Bellahøj Syd. I den nordlige del af parken ligger den store friluftsscene, der er omkranset af store træer. På bagsiden af denne på skrænten er ligeledes tæt bevoksning samt et frit område, der bruges til kælkebakke, ligesom den store plæne i forlængelse også gør. Den sydøstlige del af parken er præget af mindre inddelinger, hegn og store træer giver oplevelsen af mere intime rum. Den helt sydøstlige del af parken er Staudehaven, som inviterer til afslapning på bænke med udsigt til tilplantede bede. Se bilag 5.

4.2 Bevægelsesmønstre og trafik

For alle tre parker gælder det, at cykling er forbudt, dog er Teknik- og Miljøforvaltningen opmærksomme på, at det alligevel foregår.

4.2.1 Rødkildeparken

Parken bliver gennemskåret af flere stier. To stier forløber fra Hulgårdsvej og til Bellahøjvej, der i den sydøstlige del af parken løber langs lindealléen og forsætter videre mod vest. Ligeledes forløber to diagonale stier fra Rødkildevej i den nordøstlige del af parken, på tværs af beplantningen omkring legepladsen og til Bellahøjvej. Alle stier bruges både af gående og cyklister.

4.2.2 Degnemosen

Det er muligt at gå hele vejen rundt om søen, og der er fra denne sti udgang til både Degnemose Allé, Næsbyhøjvej, Herbergvejen, Bellahøj Syd og Bellahøjparken. Om vinteren kan det være problematisk med glatte stier, fordi trykkil-der af og til oversvømmer stierne i den vestlige del af parken med vand og fryser til is.

4.2.3 Bellahøjparken

Denne park gennemskæres af en flittigt benyttet trafikåre mellem Bellahøj Syd og -Nord, som er en del af den forbindelse og pendlerrute, der strækker sig fra Frederikssundsvej og til syd for Degnemosen. Ellers har parken et veludbygget net af stier med indgange fra alle sider. Særligt i denne park opleves der kontroverser mellem gående og cyklister, da gående føler sig i fare med alle de hurtigkørende cyklister og knallerter og til tider biler.

4.3 Kulturhistoriske spor

Parkerne er i særlig grad præget af kulturhistoriske træk. Området viser tegn på at have været benyttet siden oldtiden, da der er fire bronzealdergravhøje i Bellahøjparken. Tre af højene ligger bag Restaurant Bellahøj, mens den fjerde ligger bag friluftsscenen. Ligeledes var parkerne benyttet af svenskerne, da de belejrede København, fordi der her var en god udsigt over København. Det belejrede område er, hvor Bellahøjhusene ligger. Efterfølgende er gården, hvori Restaurant Bellahøj ligger, opført af en rig handelsmand, som lystgård. Parken indeholder gårdens tidligere frugthave, køkkenhave og prydhave, som man i dag ser tydelige spor efter. Før 1900-tallet var området omkring Degnemosen landbrugsjord og Degnemosen er en naturlig sø, der er skabt af dødis fra sidste istid. I 1920'erne blev der anlagt kolonihaver omkring Degnemosen, men disse blev fjernet, da man anlagde Bellahøjhusene i 1950'erne.

4.4 Interessenter og brugere

For alle tre parker gælder, at de er lokalparker forstået på den måde, at det er de omkringboende, der fortrinsvis bruger parken.

Parkernes brugere er primært børn og unge fra omkringliggende institutioner og beboerne fra området, som benytter dem til gåture, løbeture, hundeluftning mm. Rødkilde Skole bruger ofte Rødkildeparken i forbindelse med undervisningen, ligesom Bellahøj Skole benytter Bellahøjparken. Degnemosen bruges særligt til gå- og løbeture, da turen rundt om søen er særlig velegnet til dette formål. Her findes om sommeren også en del solbadere på skrænten foran Bellahøjhusene. Legepladsen i Rødkildeparken er meget brugt af vuggestuer og børnehaver.

4.5 Funktioner og mødesteder

Parkerne indeholder flere funktioner og mødesteder. I Rødkildeparken er legepladsen et mødested for institutioner, der bruger den som udflugtsdestination. I den forbindelse er der bord/bænkesæt og et toilet. I Degnemosen er der ikke deciderede mødesteder, dog er skrænten ned mod søen et yndet solbadningssted om sommeren. Parkens udformning med søen i midten og sti omkring, gør den oplagt til løbeture og hundeluftning. Bellahøjparken har Friluftsscenen, som trækker arrangementer til flere gange om året. Fra toppen af Friluftsscenen løber en kælkebakke ned til en skrånende græsplæne som ligeledes benyttes som kælkebakke. Desuden indeholder parken en staudehave, som især tiltrækker ældre borgere.

Arrangementer

Arrangementer og Gadesalg oplyser, at der er en del løb i parkerne samt 2-3 friluftssarrangementer på Friluftsscenen om året.

Fredningstilsynet har vurderet, at mindre arrangementer af lokal karakter, der alene berører friluftssceneområdet nord for grusstien, og uden at der opsættes permanente hegn, ikke skal forelægges tilsynsmyndigheden Københavns kommune Teknik og Miljøforvaltningen, Vand og Natur.

Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer yderligere, at den hidtidige praksis med afholdelse af mindre arrangementer ved friluftsscenen kan gennemføres uden dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 18. Inddrages græsarealerne mellem sceneområdet og restaurationen kan der være tale om, at dispensation vil være påkrævet.

Mindre og kortvarig opstilling af 1-2 boder kan muligvis gennemføres uden dispensation, mens større arrangementstyper, der inddrager større dele af græsarealet til boder o.lign. og evt. inkluderer hegn må forventes at skulle sagsbehandles med henblik på dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 18. Det er Område for Bygninger der vurderer, om de ovenstående forhold inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen er dispensationskrævende.

Udlejning og salg

Der foregår ingen salg af mad og drikke i parkerne og heller ingen udlejning af anden art.

4.6 Vegetation

4.6.1 Træer, buske og krat

I Rødkildeparken er den mest markante beplantning de to fuldkronede lindealléer på hver side af plænen Rødkilde Plads. Ved legepladsen i det nordøstlige hjørne findes der en lille skov, der består af mange stedsegrønne træer som skovfyr og taks, men også avnbøg og andre løvtræer er en del af bevoksningen. På selve legepladsen er der busketter af Weichsel. Bevoksningerne her er præget af meget slid og brug, og man kan ikke forvente naturlig udvikling, så her skal tænkes på indplantning for at sikre næste trægeneration.

Degnemosen har sø, moseområde, 2 mindre øer med bevoksning samt fritvoksende træer, krat, busketter og græsarealer. Bevoksningen i Degnemosen er præget af den våde jord, så omkring søen og på de lavtliggende områder er der elletræer og pil. Krattene på de tørre skrænter, der skærmer og opdeler området, er blandet løv med mange hvidtjørn og mirabeller.

Bevoksningen i Bellahøjparken består af en korsformet sporebeskåret lindeallé, fritstående træer, fritvoksende hækplantning, krat og busketter med store græsarealer. Der er desuden en mindre staudehave mod Bellahøjvej. Der findes mange forskellige træarter i Bellahøjparken. Primært hjemmehørende arter som bøg, tjørn og ask, men også indslag af andre træer som kirsebærkornel og forskellige pilearter.

Der er flere af hestekastanjerne, der viser tegn på hestekastanjabakteriekræft. Disse er under opsyn, men fældes som udgangspunkt ikke medmindre de er døende.

En del af træerne i den korsformede sporebeskårne lindeallé er angrebet af svampe og fremstår med råd, huller og dårlig stand, hvor man tidligere har fyldt op med byggeskum i den tro, at det kunne hjælpe træet. Alléen er under udskiftning.

Mange af bevoksningerne fremtræder i dag med ensaldrende, modne træer i en bund af snebær. Snebærrene danner en tæt og skyggende bund, der forhindrer anden opvækst i at spire. Der mangler et mellemlag af buske og mindre træer i mange af parkens bevoksninger.

På volden bag friluftsscenen er der oprindeligt plantet hanesporet tjørn, som alle har samme alder og flere er i nedbrydningsfasen. Der er opvækst af elm og ahorn i krattet. Tjørnekrattet er tidstypisk og karakteristisk for C. Th. Sørensen.

4.6.2 Græs og lysåbne naturtyper

I Rødkildeparken er næsten alt græs udlagt som brugsplæne, dvs. det slås 22 gange om året. Der er to undtagelser; et mindre område mellem legepladsen og træerne mod Hvidkildevej med fælledgræs og på bunkeren mod Hulgårdsvej.

Degnemosen er præget af brugsplæner omkring søen med øer af fælledgræs omkring træerne, hvilket udtrykker sig ved middelhøjt græs med urter, der minimum slås 2 gange om året. Skråningen mellem søen og Bellahøjbebyggelsen er ligeledes karakteriseret af fælledgræs, med en større lomme af brugsplæne som bruges til solbadning og kælkning. Ligeledes er der fælledgræs langs skælbækken. Ud for den sydlige ende af søen, ved kildefremspring, er der vinteren 2017/2018 anlagt en lille dam til opsamling af vand fra kilden. Der vil blive indplantet sumpplanter som star og brudelys.

De to plæner bag restauranten i Bellahøjparken er fælledgræs, og den store plæne på skråningen mod skelgrøften og de to plæner omkring den korsformede sporeskærne lindeallé, med øer af fælledgræs under trækroner og på gravhøje, er brugsplæne. Siddepladserne i Friluftsscenen plejes som brugsplæne og er derfor særlig driftstung.

4.6.3 Blomster og tagrør

I Rødkildeparken er der et mindre område med fælledgræs mellem legepladsen og træerne ud mod Hvidkildevej, hvor der er observeret kællingetand, røllike, hvid okseøje og kodriver.

I Degnemosen er der observeret almindelige arter som burrenerre, febernelikerod, løgkarse, almindelig hyld, hvidkløver, skvalderkål, stor nælde, tusindfryd, gul åkande, erantis. Tagrør findes i den sydlige ende af søen.

I Bellahøjparken ses skvalderkål, stor nælde, ramsløg, erantis, lodden dueurt, anemone, guldstjerne, mælkebøtte, markfrytle og bellis.

4.7 Biodiversitet (særlige dyre- og plantearter)

4.7.1 Søens plante- og dyreliv

Degnemosen har et areal på ca. 1,4 ha og en middeldybde på ca. 1 m (se afsnit 3.5.3). Søen får sit vand fra udstrømning af grundvand (kilder) langs kanten samt fra nedbør direkte på overfladen og ved afstrømning fra de nærliggende parkområder. I den nordlige del af Degnemosen ligger afløbskanalen, som afvander fra søen til kloak. Der er kantsikring (træfaskine) rundt om hele søen og langs afløbskanalen, og dermed mangler der en egentlig bredzone. Om sommeren udtørres afløbskanalen lejlighedsvis pga. lave nedbørsmængder og høj fordampning.

Den seneste undersøgelse af søens plante- og dyreliv blev foretaget i 2020, mens den foregående undersøgelse blev lavet tilbage i 2013.

Med træfaskiner langs bredden af søen mangler store dele af søen en egentlig bredzone, og langs store dele af bredden er der ingen rørsump. Der er dog rørskov af en vis størrelse i søens sydlige ende. Generelt er der store mængder næring i breddernes sediment, og den reelle bredzoneflora har derfor ringe kår og udbredelse.

Degnemosen er meget lavvandet (se afsnit 3.5.3), og normalt er der ingen lagdeling af vandmasserne (springlag). På trods af dette, samt det forhold at springvandet skaber en vis lokal omrøring i vandsøjlen, er der ofte ringe iltforhold ved bunden.

Søvandets indhold af næringsstoffet fosfor er generelt meget højt, og ved undersøgelsen i 2020 var indholdet næsten dobbelt så højt som i undersøgelsen i 2013. Koncentrationen af næringsstoffet kvælstof var også i 2020 væsentligt højere end i 2013. Næringsstofferne kan give anledning til kraftig vækst af især mikroalger, som kan gøre vandet uklart med en grønlig eller brunlig farve. Søens sigtdybde, der måles ved at sænke en hvid skive ned i søen til den kun lige kan anes, var i gennemsnit ved undersøgelsen i 2020 på kun 0,8 m, hvilket dog var bedre end i 2013, hvor den var helt nede på 0,5 m. Sigtdybden afhænger bla. mængden af mikroalger, men også andre faktorer som ophvirvlet sediment har betydning for denne.

En stor del af vandspejlet i søen er dækket af gul åkande, hvilket sammen med det uklare vand gør det svært for undervandsplanter at etablere sig pga. manglen på lys ved bunden. I både 2013 og 2020 var der ingen fund af egentlige undervandsplanter. Ved siden af den store mængde gul åkande blev der i 2020 fundet små mængder af vandpileurt, hvid åkande og liden andemad.

Søen har en relativ artsfattig bestand af smådyr, der til gengæld rummer mange individer af flere af de forekommende arter. I undersøgelsen i 2020 var smådyrsfaunaen domineret af dansemyg og orme, men også visse arter af igler og snegle og til dels vandmider optrådte talrigt. En række dyregrupper som fx døgnfluer, vårfluer og muslinger var fraværende, selvom de ellers er almindelige i søers bredzone. Der var ingen sjældne eller særligt beskyttede arter i smådyrsfaunaen.

I undersøgelsen i 2020 blev der af fisk alene fanget 17 skaller og 3 aborrer. Størrelses-sammensætningen af fangsten i 2020 tyder på, at søen for nyligt inden undersøgelsen har været udsat for fiskedød, hvilket er sket gentagne gange tidligere i søen især om vinteren, når springvandet ikke springer. Udover de fangne arter blev der observeret karper, som fanges dårligt af undersøgelsesgarnene. Karpebestandens størrelse kendes ikke, men den er antagelig relativ stor vurderet ud fra synlige aktivitet af karperne langs søens bredder.

I undersøgelsen i 2013 blev der fanget 6 forskellige arter (skalle, aborre, karusse, karpe, rudskalle og regnløje) med et samlet antal individer på 89.

4.7.2 Fugle

Fuglelivet er rigt i og ved Rødkildeparken, Degnemosen og Bellahøjparken, og der er tilsammen registreret 150 forskellige arter. Nogen af de karakteristiske arter for områder med ældre træer, og som er registreret i området, er stor flagspætte, spætmejse, træløber, broget fluesnapper, musvit og rødstjert. Fugleregistreringerne indeholder også en del overflyvende trækfugle, men nogen af disse trækfugle kan også opleves rastende i parkerne. Blandt de mere bemærkelsesværdige gæster af rastefugle er lille fluesnapper, som af og til kan ses her. Det er kun et fåtal af fuglearterne, som benytter søen som ynglested, heriblandt blishøne, gråand, knopsvane og grønbenet rørhøne. Herudover er der blandt andet observeret korttået træløber, broget fluesnapper, lille fluesnapper, rødhals, gråkrage, husskade, ringdue, nordlig halemejse, rovterne, alike, hættemåge, gransanger, løvsanger, munk, stor flagspætte, sildemåge, skovsanger.

4.7.3 Flagermus

I 2009 lavede Amphi Consult en kortlægning af yngle- og rasteområder for flagermus i Københavns grønne områder, herunder i Degnemosen. Her var resultatet, at der var jagende flagermus, og at der var lokal aktivitet ved bestemte træer, der dog ikke er nærmere angivet. Der er ikke lavet undersøgelser af flagermus i Degnemosen sidenhen, men det vil blive prioriteret de kommende år.

4.7.4 Insekter

I parkerne er der på arter.dk i 2022 fundet særlige forekomster af arterne (10+) dødningshoved-svirreflugt, grønåret kålsommerfugl, harlekinmariehøne og stribetæge. Desuden er der fundet mindre forekomster af mange andre arter.

4.7.5 Padder

Der er fravær af padder i og ved søen i Degnemosen, men området er heller ikke egnet for padder uden en reel bredzone og på grund af søens store fiskebestand, der vil æde haletudser. Området er også isoleret fra andre paddehabitater af bebyggede områder og veje.

4.8. Invasive arter

Hverken Rødkildeparken eller Degnemosen er plaget af invasive arter. I Bellahøjparken er derimod tre områder med forekomst af den invasive planteart japansk pileurt. Se bilag 5. Forekomsterne holdes nede, så de ikke overtager området for andre vækster. Japansk pileurt er svær at bekæmpe, da den har et meget omfattende rodnet og kraftig vækst. For at undgå at den etablerer sig, skal nyetablerede planter enten rykkes op med rode eller rodstikkes. Derpå skal

man sikre sig, at der ikke er rester af rodnettet, der har overlevet og evt. overdække området med fiberdug.

UDKAST

5. UDVIKLINGSMULIGHEDER

I dette afsnit gennemgås de udviklingsmuligheder, der kan udføres i planperioden i de tre parker. Parkerne gennemgås hver for sig og er delt op i rekreative udviklingsmuligheder og udviklingsmuligheder for landskab og natur. På bilagene 2, 4 og 6 ses udviklingsmulighederne på kort og samtidig er der i bilag 7 en handlingsplan for en løbende bevoksningsspleje.

I dette afsnit gennemgås de udviklingsmuligheder, der kan gennemføres i planperioden.

En samlet liste over tiltag, der kan gennemføres i planperioden, kan findes i afsnit 2.

Hovedmål for planperioden.

Parkernes beplantning er, som mange andre af Københavns parker, ved at nærme sig 100 år, og der skal fokuseres på en målrettet etablering af en ny trægeneration. Mange af træerne kan stå mange år endnu, men flere af de store bøgetræer i parken har været (og er) angrebet af svampe, der nedbryder veddet. På sigt vil nogle af disse træer skulle fældes af hensyn til sikkerheden.

Beplantningsudviklingen tager udgangspunkt i de kulturhistoriske rammer for stedet og artsvalg skal understøtte dette.

I Rødkildeparken vil det betyde fastholdelse af udsigten over København og bevoksningernes nuværende udstrækning samt karakteren i de tætte, mørke, rumskabende bevoksninger.

Degnemosen, der tidligere har været eng, har potentiale for højere naturværdi. Dette kan understøttes med den rette pleje. De to bevoksede øer i mosen efterlades urørt, medmindre der skal bortfjernes invasive arter. Artsvalg her kan være fortrinsvis hjemmehørende med pil, rødelt, eg, tjørn og andre.

I Bellahøjparken vil det være en uddybning og understøttelse af de gamle haveanlæg, der knytter sig til gården Bellahøj med nyttehaver, frugthaver og prydhaver samt pleje af C. Th. Sørensenens anlæg omkring friluftsscenen.

5.1 Rødkildeparken

Rekreative udviklingsmuligheder - Rødkildeparken

5.1.1 Ophold og mødesteder

Der kan opsættes flere bænke

Der kan opsættes grillborde ved legepladsen

Der er et ønske om, at der kommer yderligere bænke langs Bellahøjvej, så udsigten, som beskyttes i fredningen, kan nydes i højere grad. Den bedste udsigt findes syd for flagstangen.

Omkring legepladsen kan ligeledes opsættes flere bord/bænkesæt. Legepladsen er et udflugtsmål for børnehaver og vuggestuer, og de behøver et sted at spise frokost. Grillborde kunne også være en mulighed.

5.1.2 Skiltning og informationer

Der kan sættes skilte op med hunde i snor

Der kan opsættes bedre skiltning for cykling forbudt
--

Det opleves, at der er mange løse hunde i Rødkildeparken, der kan sættes skilte op som gør hundeejere opmærksom på, at løse hunde er forbudt i parken.

Der er meget cykeltrafik i Rødkildeparken, mod reglementet, og dette ønskes forsøgt reduceret/stoppet, ved bedre skiltning. Dette er særligt et problem på den diagonalsti, der går fra Rødkilde Plads til Bellahøjvej.

5.1.3 Aktiviteter

Den eksisterende legeplads kan renoveres
--

Petanquebanen kan renoveres

Den eksisterende legeplads kan renoveres for at løfte brugen og den rekreative værdi for legepladsens brugere.

Det er ønsket, at den eksisterende petanquebane renoveres, så den igen kan benyttes af parkens brugere.

Udviklingsmuligheder for landskab og natur – Rødkildeparken

5.1.4 Græs

Der kan fjernes grus fra området, hvor der var klatrestativ og sås græs

Området med det tidligere klatrestativ lægges ud til græs i stedet.

5.1.5 Beplantningsudvikling – buske og træer

Der indplantes nye træer og buske i skovstykket langs Hvidkildevej, når der er lys og plads

Hækkene skal bevares – rund hæk skæres tilbage til oprindelig klippehøjde

Weichsel-beplantningerne holdes lave

Beplantningerne langs Hvidkildevej har også til formål af skærme parken fra den omkringliggende by og trafik, og derfor skal der fortsat være en høj andel af stedsegrønne planter som taks, skovfyr og kristtjørn.

Hækkene og alléerne i parken skal bevares som den grundlæggende struktur. Den runde hæk kan skæres tilbage til oprindelig klippehøjde, så udsigten kan ses fra bænken.

Weichsel-beplantningerne omkring legepladsen skal gennemgås så store træer ikke etablerer sig. To beplantninger kan holdes åbne og to kan udvikle sig til tætte krat. Se handleplan i bilag.

5.1.6 Biodiversitet

Der kan etableres blomstereng/langt græs på dele af græsplænen i parkens nordvestlige del

Udsigten fra Bellahøjvej er en vigtig attraktion. Det er ikke ønsket at fælde træer, men større selvsåede arter kan fjernes i Weichsel-beplantningerne for at bevare udsigten. Der skal kontinuerligt være store elm i parken for at tilgode sommerfuglen det hvide w, der er knyttet til elm.

På plænen vest for den diagonale sti kan der udsås områder med blomstereng, eller de kan udlægges til langt græs med vilde blomster for at understøtte biodiversiteten. Områderne kan etableres, så de har en rumdelende effekt for at fremme opholdsmuligheder. Udformningen skal tage hensyn til den

rekreative anvendelse af plænen, som også bliver brugt til boldspil, ophold og solbadning. Dertil skal der også tages hensyn til parkens arkitektoniske fremtræden som historisk haveanlæg og udsigten over København.

I det lille engstykke ved legepladsen findes blomstrende græslandsurter som røllike, hvid okseøje, kodriver og kællingetand. Dette område klippes årligt i august og afklip fjernes. Herved sikres en blomstereng, som øger biodiversiteten i området.

5.2 Degnemosen

Rekreative udviklingsmuligheder - Degnemosen

5.2.1 Stier og belysning

På hovedfærdselsåren langs vandrehjemmet kan der etableres nænsom belysning gerne med små pullerter

På cykelstien langs Degnemosen oppe for skrænten er der meget cykeltrafik, da denne er en del af hovedtrafikåren fra Frederikssundsvej og ned til Næsbyholmvej. Der er indsigelser over, at der er for langt mellem belysningskilderne, så der dannes mørke pletter på stien. Dette kan løses ved at erstatte den eksisterende belysning med en forbedret belysning og gerne små pullerter. Belysningen skal være nænsom, så der ikke er spildlys, som påvirker dyrelivet. I den politisk godkendte belysningsmasterplan står der, at man også skal kunne opleve mørket i parkerne. Kun stien på hovedfærdselsåren ønskes belyst, ikke stien rundt om søen. Den endelige løsning skal foregå i dialog med kommunens belysningsteam.

5.2.2 Skiltning og information

Der kan sættes skilte op med hunde i snor

Der kan opsættes bedre skiltning med cykling forbudt

Der kan opsættes skiltning omkring dyrelivet i søen

Der kan opsættes skiltning som forbyder fodring ved søen

Der opleves, at der er mange løse hunde i Degnemosen, der kan opsættes hundeskilte, som forbyder dette.

Ligeledes i denne park opleves det, at cyklister ikke respekterer forbuddet mod cykling. Der kan også her opsættes forbedret skiltning, som forbyder cykling.

Det er ønsket, at der opsættes skiltning omkring søens dyreliv for at fremme formidlingen.

Det er et problem, at der fodres fugle i søen, da fodringen tilføjer næring til den allerede næringsbelastede sø og dermed bidrager til yderligere forværing af miljøtilstanden. Der kan ved lejlighed laves kampagner, hvor der opsættes skiltning til information/forbud.

Udviklingsmuligheder for landskab og natur - Degnemosen

5.2.3 Beplantningsudvikling - buske og træer

Der kan plantes nye træer og buske

Der kan plantes nye træer og buske ind langs søen, hvor der er plads. Der skal fortrinsvis plantes hjemmehørende arter, men der kan også plantes kulturplanter som hængepil og frugttræer.

5.2.4 Søen

Forbedring af vandkvaliteten i søen**

Der kan reduceres i mængden af åkander

Søens brinker kan gøres naturlige**

Der kan skabes mere naturlig variation omkring søen

En mærkbar forbedring af vandkvaliteten forudsætter at søens næringsrige sediment begrænses. Det bør overvejes enten at opgrave eller inaktivere sedimentet. Samtidig bør al næringstilførsel til søen begrænses, dette gælder fx andefodring, her kan der sættes skilte op, der fortæller om konsekvensen herved. For at få en bedre omrøring af vandmasserne er et åbent vandspejl af en vis størrelse at foretrække, hvorfor klipning af åkanderne bør fortsættes med års mellemrum. Åkanderne skygger for sollys og har en temperaturdæmpende effekt på søen, hvilket hæmmer opvækst af alger. Derudover skaber åkanderne skjul for fiskearter. Klipning bør derfor foregå med påpasselighed, for at undgå algeopvækst og en forstyrrelse af søens økosystem. For en nærmere beskrivelse af forslag til forbedring af Degnemosen's miljøtilstand henvises til kilde 4.

For at skabe en mere naturlig og varieret kantzone, kan den nuværende kantsikring fjernes i hele eller dele af Degnemosen samt i renden nord for Degnemosen. Der kan eventuelt etableres alternativ erosionsikring, hvis dette

vurderes nødvendigt, og der kan udplantes sumpplanter, bl.a. til sikring af den nye brink. Hvis nødvendigt, kan stierne omlægges eller hæves på kortere strækninger.

For at skabe de bedste muligheder for naturlig variation bør hældningen mindst være 1:2, da en stejlere hældning ikke kan gavne variationen i bredzonen. Efterfølgende kan der omlægges til en mere ekstensiv drift af bredzonen f.eks. med høslæt.

I området mellem søens brinker og stien, kan der skabes naturlig variation ved hjælp af dødt ved, sten og planter. Der skal tages hensyn til faktorer som jordforhold, fugtighed og sollys, hvor variationen skabes, for at opnå de bedste resultater. Variationen kan bestå af tilplantede områder, såvel som mere åbne områder, hvor søens brinker er tilgængelige, og man kan nyde udsigten over søen.

I forbindelse med dette kan naturformidling fremmes, så der i højere grad inviteres til at interagere med naturen. Det kan f.eks. ske ved at udlægge træstammer til leg. En træstamme kan overskæres og efterlades, så det er muligt at fjerne toppen og kigge ind i stammen. Det kan formidle nedbrydningen af dødt ved, hvor børn vil kunne se insekterne tæt på, og følge med i nedbrydningen.

5.2.5 Biodiversitet

Øerne skal ikke være tilgængelige, det går ud over de ynglende fugle

På de to øer i hver ende af søen, er der rugende fugle. Hvis øerne er tilgængelige med fx væltede træer, er der for meget uro for fuglene. Det er også observeret, at der har været hærværk mod reder med ituslåede æg. Dette kan modvirkes ved, at øerne holdes utilgængelige.

5.3 Bellahøjparken

Rekreative udviklingsmuligheder

5.3.1 Adgangsforhold og tilgængelighed

Indgangene mod Bellahøjvej kan gøres mere indbydende, så man byder velkommen i parken
Der kan etableres grussti fra Bellahøj Skoles indgang i hegnet og ud til grusstien ved Fritidsinstitutionen ved Bellahøj, Skramleren.***
Stierne kan sættes i stand
Gravhøjene kan indhegnes****

Indgangen mod Bellahøjvej kan beskæres/tilplantes, så de virker mere indbydende.

Fra åbningen i hegnet mod skolen overfor indgangen til Fritidsinstitutionen ved Bellahøj, også kaldet Skramleren, kan der etableres en grussti i forbindelse med renovering af Bellahøj Skole. Åbningen bruges dagligt af mange børn og græsset og beplantningen ser ud derefter. En grussti vil gøre området pænere og mere brugervenligt. Anlæggelsen af en grussti inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen vil have karakter af en tilstandsændring, som det vurderes, vil kræve dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 18.

Det opleves, at stierne er i dårlig stand, og at der efter regn kan ligge vand i flere dage. Stierne kan derfor sættes i stand, så lavninger, hvor regnvand samles, kan undgås.

Gravhøjene er beskyttet som fortidsminder i henhold til museumsloven, og skal derfor beskyttes mod tilstandsændringer. En indhegning vil være med til at beskytte dem mod slitage, når de benyttes til leg. Indhegning af gravhøjene i parken (hvis hegningen foretages på selve de fredede fortidsminder) vil forudsætte dispensation fra Slots- og Kulturstyrelsen. Ved indhegning af gravhøjene anbefales det, at man i første omgang undersøger muligheden for at dette gøres i samarbejde med Slots- og Kulturstyrelsen i og ved kanten af fortidsmindefredningen, idet bestemmelserne i museumslovens § 29 j specifikt muliggør tiltag, der værner om, og øger tilgængeligheden til, fredede fortidsminder.

5.3.2 Leg og bevægelse

De åbne græsarealer bør forblive åbne og ikke tilplantes

De åbne græsarealer i parken bruges flittigt til boldspil, derfor er det ikke hensigtsmæssigt at indplante træer i disse.

5.3.3 Skiltning

Der kan sættes skilte op med hunde i snor

Skiltning for cykling forbudt kan forbedres

Der kan opsættes formidlingsskilte om gravhøjene****

Der er mange løse hunde i Bellahøjparken, og der kan sættes skilte op som forbyder dette.

Der kan opsættes skiltning, der viser, at cykling/knallertkørsel er forbudt i parken. Det er særligt på hovedfærdselsåren mellem Bellahøjbebyggelserne, problemet er stort. Netop denne korte strækning er den eneste på hele forløbet fra Frederikssundsvej og til Næsbyholmvej, hvor man ikke må cykle.

Der kan opsættes formidlingsskilte om gravhøjene og deres historie. Det vurderes, at det i forbindelse med planlagt skiltning ved de fredede fortidsminder, er hensigtsmæssigt, at der ansøges om dispensation fra Slots- og Kulturstyrelsen til evt. placering i kanten af de fredede fortidsminder jf. de nyeste ændringer i museumsloven, hvormed der i vurdering om dispensation kan tillægges særlig positiv vægt til tiltag, der "sikrer og styrker formidling og tilgængelighed til fortidsmindet" (museumslovens § 29 j, stk. 3, nr. 4).

5.3.4 Belysning

Den eksisterende belysning kan forbedres fx med lave pullerter

De stier som er belyste i dag kan få forbedret belysning ved at udføre en belysning med større regelmæssighed. Dette kunne evt. være en pullertbelysning, som kan opsættes i passende antal. Som stien mellem Bellahøjbebyggelserne er belyst i dag, er der større mørke huller, og det virker utrygt for brugerne. For at undgå negativ påvirkning på dyrelivet, skal belysningen være nænsom og uden spildlys. I den politisk godkendte belysningsmasterplan står der, at man

også skal kunne opleve mørket i parkerne. Den endelige løsning skal foregå i dialog med kommunens belysningsteam. Stier som ikke er belyste i dag, ønskes ikke belyst fremadrettet.

5.3.5 Inventar

Der kan opsættes affaldsspande til grillbakker***
Der kan opsættes flere bænke og særlige grillborde***

Det opleves som et problem, at der ikke er mulighed for på ordentlig vis at komme af med grillbakker, derfor kan der opsættes affaldsspande til dette. Der kan ligeledes opsættes flere grillborde og bord/bænke.

Med udgangspunkt i formuleringen i vejledningen om bygge- og beskyttelseslinjer vurderer Område for Bygninger, at etableringen af nye affaldsspande og bænke/borde inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen i Bellahøjparken, vil kræve dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1. Da bestemmelsen i naturbeskyttelsesloven efter praksis forvaltes restriktivt, vil der skulle tages stilling til, om de konkrete placeringer inden for beskyttelseslinjerne påvirker ind- og udsynsforhold til de fredede fortidsminder.

Udviklingsmuligheder for landskab og natur

5.3.6 Beplantningsudvikling – buske og træer

Lindealléen genplantes løbende med japansk kirsebær <i>Prunus serrulata</i> 'Kanzan'
Der kan plantes flere lindetræer i hele parken

Den korsformede sporebeskårede lindeallé er en del af parkens oprindelige beplantning, og de gamle lindetræer bevares så længe som muligt. De gamle træer med hulrum og dødt ved er af særlig høj værdi for småfugle, insekter og svampe. Derfor udskiftes de kun, når de udgør en risiko for parkens brugere. Træerne holdes under opsyn. Alléen genplantes med japansk kirsebær. Tilplantning, dvs. plantning af træer og buske m.v., er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer i naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1. Der er dog praksis for, at gentilplantning – dvs. udskiftning af eksisterende beplantning med ny beplantning samme sted – ikke er et dispensationskrævende forhold.

I skovområderne mod Bellahøjvej er det ønsket at fremme en lysåben struktur og artsrig bevoksning med både busklag, mellemlag og kronelag. Der kan plantes træer langs kanten mod Bellahøjhusene mod nord således, at man

med tiden kan stå i parken og ikke se husene i baggrunden. Der ønskes en oplevelse af at være lukket inde i parken og ude af byen.

I øjeblikket er der en del gamle snebær i disse bevoksninger, der med deres tætte rodnet og meget skyggende egenskaber forhindrer opvækst af andre buske og træer. Det vil være en god idé at forsøge at fjerne snebærrerne for at fremme en naturlig udvikling af skovene. Indplantning af skovbrynsarter som for eksempel mirabel, kvalkved, taks, hassel og skovæble kan hjælpe skoven på vej.

Parkbusketterne består enten udelukkende af buske, eller buske med overstandere. Her kan snebær med fordel forynges ved nedskæring og der indplantes løbende nye overstandere og buske, når der er plads.

Etablering af flere frugttræer i Bellahøjs gamle frugthave. Det kan være æbletræer, men det kunne også være ægte kastanje, valnød og andre fuldkronede træer, der bygger videre på nyttehavens idé.

Der kan plantes både hjemmehørende træer og buske som for eksempel lind, tjørn, eg, vrietorn, benved og kvalkved og avnbøg, men også sorter som hanesporet tjørn, paradisæbler, kirsebærkornel og andre træer, der bidrager med blomster, nødder eller bær.

5.3.7 Blomster

Det kan etableres løgplanter eller anemoner
Dele af den store græsplæne kan udlægges til blomstereng eller langt græs

Der har tidligere været anemoner og løgplanter i parken. Det er ønsket, at de kan genetableres.

For at styrke parkens biodiversitet, kan der på den store græsplæne etableres områder med blomstereng eller langt græs. Der skal tages hensyn til plænenes rekreative brug. I udgangspunktet vurderes etableringen af blomsterenge ikke at være et dispensationskrævende forhold. Udgravning af større bede kan dog være underlagt forbudsbestemmelsen i loven, idet denne også har til hensigt at sikre arkæologisk kulturarv i området.

5.3.8 Biodiversitet

Der kan opsættes fuglekasser
Fældede træer kan blive liggende, både for biodiversiteten og de kan også bruges som legeredskaber
Kvashegn kan etableres i bevoksninger, hvor der er plads

For at forbedre forholdene for fuglene i parken, kan der opsættes fuglekasser. Dansk Ornitologisk Forening har tilbudt at donere fuglekasserne.

For at optimere levestederne for smådyr, opfordres der til, at fældede træer så vidt muligt bliver liggende i parken.

Kvashegn kan etableres i bevoksninger, hvor der er plads, for at fremme levesteder for insekter og smådyr.

5.3.9 Invasive arter

Japansk pileurt skal bekæmpes

Japansk pileurt findes tre steder i området og skal bekæmpes med opgravning og/eller afdækning. Den spreder sig hurtigt og aggressivt og fortrænger alt anden beplantning.

6. LITTERATUR

Kilde 1: Fugle og natur: <https://www.fugleognatur.dk/>

Kilde 2: Biodiversitet i Københavns kommune, Orbicon

Kilde 3: Padder, krybdyr og flagermus i københavnske parker, COWI

Kilde 4: Kagsmosen, Brønshøj Kirkemose og Degnemosen - Biologisk screening 2020, Fiskeøkologisk Laboratorium

Kilde 5: Kortlægning af yngle- og rasteområder for flagermus i Københavns grønne områder. Amphi Consult

Kilde 6: Københavns søer - biologisk screening 2013, Fiskeøkologisk Laboratorium

Kilde 7: Bellahøjparkernes natur, Rikke Milbak 2017

Kilde 8: Rødkildeparken, Degnemosen og Bellahøjparken udviklingsplan 2018 - Teknik- og Miljøforvaltningen

Kilde 9: Arter: www.arter.dk